

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра Економіка та митна справа
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан _____ Олена Васильєва

« 27 » _____ 08 2026 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 06 ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ У МІЖНАРОДНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

(шифр за відповідною освітньою програмою та назва навчальної дисципліни)

освітня програма (спеціалізація) «Міжнародна економічна та митна діяльність»
(назва освітньої програми (спеціалізації))

спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
(код і найменування спеціальності)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
(код і найменування галузі)

ступінь вищої освіти магістр
(назва ступеня вищої освіти)

2026 рік

програма з дисципліни Економічні ризики у міжнародній діяльності
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності C1 Економіка та міжнародні економічні відносини,

(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) «Міжнародна економічна та митна діяльність».

(назва освітньої програми (спеціалізації))

Розробник (и): доцент, к.і.н., доц. Лазнева Ірина Олександрівна

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програма погоджена:

Завідувач кафедри

Андрій СОКОЛОВ

на якій виконується освітній компонент

25. 08. 2026 р.

Гарант освітньої програми

Андрій КАРПЕНКО

(імя прізвище)

25. 08. 2026 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету бізнес-технологій та економіки

(найменування факультету)

Протокол від « 27 » 08 20 26 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Олена ВАСИЛЬСВА

(імя прізвище)

27. 08. 2026

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	2	2
Змістових модулів	-	-
Семестр	2	2
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	32	8
лекції	16	4
практичні	-	-
лабораторні	-	-
семінарські	16	4
з них самостійної роботи:	58	82
Занять на тиждень	1	-
Індивідуальні завдання	-	
Форма контролю	іспит	
Курсова робота (проект) (загальний обсяг)	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Економічні ризики у міжнародній діяльності» є формування у здобувачів освіти системного розуміння теоретичних, методологічних та прикладних основ ризик-менеджменту в умовах глобальної економіки, розвиток здатності ідентифікувати, оцінювати та управляти економічними ризиками, що виникають у процесі міжнародної діяльності суб'єктів бізнесу.

Завдання дисципліни:

- розкрити сутність ризику як економічної категорії та його взаємозв'язок із невизначеністю, інноваціями та підприємницькою діяльністю;
- сформувані компетентності з аналізу ризикових факторів зовнішнього середовища — політичних, валютних, фінансових, інституційних і технологічних;
- навчити застосовувати сучасні інструменти кількісної та якісної оцінки ризиків;
- забезпечити розуміння механізмів управління ризиками на макро- та мікрорівні, включаючи хеджування, страхування, диверсифікацію та створення систем внутрішнього контролю;
- сформувані аналітичне мислення та практичні навички прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності міжнародних ринків;
- виховати здатність до комплексного бачення ризиків у контексті сталого розвитку, міжнародної конкурентоспроможності та глобальної фінансової стабільності.
-

3. Пререквізіти і постреквізіти навчальної дисципліни

Пререквізіти: для успішного навчання та опанування компетентностей з даної дисципліни студенти повинні опанувати знання з дисципліни «Стратегічні рішення в глобальному середовищі», «Глобальні виклики та сталий розвиток».

Постреквізіти: слугує базою для освітньої компоненти ОК13 «Кваліфікаційна робота».

4. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економічні ризики у міжнародній діяльності» у поєднанні з іншими дисциплінами (згідно матриць відповідності програмних компетентностей компонентам освітніх програм) у студентів будуть сформовані:

Загальні компетентності:

ЗКЗ Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК1 Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо міжнародної економічної та митної діяльності на всіх рівнях їх реалізації.

СК8 Здатність аналізувати глобальні економічні, екологічні та соціальні виклики, інтегрувати принципи сталого розвитку у практику міжнародної економічної та митної діяльності з урахуванням міжнародних ініціатив та нормативів.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

ПРН2 Приймати обґрунтовані рішення в умовах невизначеності, використовуючи креативне мислення, логічні аргументи, аналітичні дані та сучасні підходи.

ПРН4 Розв'язувати складні задачі у сфері міжнародної економічної та митної діяльності за умов невизначеності та обмежених ресурсів.

ПРН5 Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6 Аналізувати та застосовувати нормативно-правові акти у сфері міжнародної економічної та митної діяльності, готувати аналітичні матеріали.

ПРН16 Застосовувати цифрові технології, інформаційно-аналітичні системи та інструменти бізнес-аналітики у сфері міжнародної економічної та митної діяльності.

5. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Теоретичні основи поняття «ризик»

1. Поняття ризику як категорії
2. Класифікаційна система ризиків
3. Поняття, структура та класифікація економічних ризиків у міжнародній діяльності

Тема 2. Ризик як об'єкт управління

1. Співвідношення "ризик-невизначеність"
2. Основні причини невизначеності
3. Співвідношення "ризик-шанс"
4. Міжнародні стандарти ризик-менеджменту
5. Функції ризику
6. Поняття та оптимальний процес управління ризиками

Тема 3. Основні концепції ризик-менеджменту суб'єктів бізнесу

1. Ризик як невід'ємна складова підприємницької діяльності
2. Концепції прийнятного ризику, ризик-апетиту та толерантності до ризику

3. Ментальні пастки, що перешкоджають застосуванню ризик-менеджменту керівниками підприємств

Модуль 2

Тема 4. Методичні засади аналізу ризиків суб'єктів бізнесу

1. Види аналізу ризиків
2. Загальні підходи та алгоритм оцінки ризиків
3. Огляд основних методів аналізу ризиків

Тема 5. Підходи та методи управління ризиками підприємств

1. Ризик-орієнтоване управління підприємством
2. Методи реагування на ризик
3. Підходи до вибору методів реагування на ризик

Тема 6. Управління економічними ризиками у міжнародній діяльності

1. Торговельно-політичні ризики (санкції, торговельні бар'єри, зміни митних тарифів)
2. Валютні, інвестиційні, кредитні та політичні ризики у зовнішньоекономічних операціях
3. Управління ризиками у міжнародних контрактах
4. Механізми прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах невизначеності

6. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1												
Тема 1. Теоретичні основи поняття «ризик»	11	2	2	-	-	7	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 2. Ризик як об'єкт управління	18	4	4	-	-	10	19	1	1	-	-	17
Тема 3. Основні концепції ризик-менеджменту суб'єктів бізнесу	14	2	2	-	-	10	10,5	0,5	-	-	-	10
МОДУЛЬ 2												
Тема 4. Методичні засади аналізу ризиків суб'єктів бізнесу	21	4	4	-	-	13	21,5	0,5	1	-	-	20
Тема 5. Підходи та	12	2	2	-	-	8	11,5	1	0,5	-	-	10

методи управління ризиками підприємств												
Тема 6. Управління економічними ризиками у міжнародній діяльності	14	2	2	-	-	10	16,5	0,5	1	-	-	15
Усього годин	90	16	16	-	-	58	90	4	4	-	-	82

7. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Теоретичні основи поняття «ризик»	<i>лекція</i>	1. Поняття ризику як категорії 2. Класифікаційна система ризиків 3. Поняття, структура та класифікація економічних ризиків у міжнародній діяльності
2	Теоретичні основи поняття «ризик»	<i>семінар</i>	1. Поняття ризику як категорії 2. Визначення ризиків зовнішньоекономічної діяльності 3. Класифікація ризиків в міжнародному бізнесі
3	Ризик як об'єкт управління	<i>лекція</i>	1. Співвідношення "ризик-невизначеність" 2. Основні причини невизначеності 3. Співвідношення "ризик-шанс" 4. Міжнародні стандарти ризик-менеджменту 5. Функції ризику 6. Поняття та оптимальний процес управління ризиками
4	Ризик як об'єкт управління	<i>семінар</i>	1. Співвідношення "ризик-невизначеність" 2. Основні причини невизначеності 3. Співвідношення "ризик-шанс" 4. Міжнародні стандарти ризик-менеджменту 5. Функції ризику 6. Поняття та оптимальний процес управління ризиками
5	Основні концепції ризик-менеджменту суб'єктів бізнесу	<i>лекція</i>	1. Ризик як невід'ємна складова підприємницької діяльності 2. Концепції прийнятного ризику, ризик-апетиту та толерантності до ризику 3. Ментальні пастки, що перешкоджають застосуванню ризик-менеджменту керівниками підприємств
6	Основні концепції ризик-менеджменту суб'єктів бізнесу	<i>семінар</i>	1. Відмінності концепцій прийнятного ризику, ризик-апетиту та толерантності до ризику. 2. Ментальні пастки, що перешкоджають застосуванню ризик-менеджменту

			керівниками підприємств 3. Основні правила ризик-менеджменту
7	Методичні засади аналізу ризиків суб'єктів бізнесу	лекція	1. Види аналізу ризиків 2. Загальні підходи та алгоритм оцінки ризиків 3. Огляд основних методів аналізу ризиків
8	Методичні засади аналізу ризиків суб'єктів бізнесу	семінар	1. Основні положення міжнародних стандартів управління ризиками 2. Методи оцінки ризиків за стандартом ISO 310010:2019
9	Підходи та методи управління ризиками підприємств	лекція	1. Ризик-орієнтоване управління підприємством 2. Методи реагування на ризик 3. Підходи до вибору методів реагування на ризик
10	Підходи та методи управління ризиками підприємств	семінар	1. Хеджування як метод розподілу ризику 2. Кептивне страхування 3. Факторинг як метод розподілу ризику 4. Диверсифікація ризиків, приклади
11	Управління економічними ризиками у міжнародній діяльності	лекція	1. Торговельно-політичні ризики (санкції, торговельні бар'єри, зміни митних тарифів) 2. Валютні, інвестиційні, кредитні та політичні ризики у зовнішньоекономічних операціях 3. Управління ризиками у міжнародних контрактах 4. Механізми прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах невизначеності
12	Управління економічними ризиками у міжнародній діяльності	семінар	1. Торговельно-політичні та митно-тарифні ризики. 2. Валютні ризики та інструменти їх хеджування. 3. Інвестиційні ризики та страхування зовнішньоекономічних операцій 4. Управління ризиками у міжнародних контрактах 5. Механізми прийняття обґрунтованих управлінських рішень в умовах невизначеності

8. Форми та методи контролю

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни включає в себе поточний, проміжний та підсумковий контроль згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка».

Поточний контроль проводиться під час занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжний контроль проводиться у формі тестування за модулями 1 та 2. Іспит проводиться у формі підсумкового тестування.

9. Критерії оцінювання результатів навчання

Система оцінювання студентів денного та заочного відділення

Результати навчання здобувача (підсумковий результат) оцінюються за стобальною шкалою:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Визначення
90 – 100	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, повністю виконав усі завдання з кожної теми.
85-89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання програми дисципліни, отримав не менше 85% максимальної кількості балів за обов'язкові види робіт з кожної теми.
75-84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання програми дисципліни, отримав не менше 75% максимальної кількості балів за обов'язкові види робіт з кожної теми.
70-74	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання програми дисципліни, отримав не менше 70% максимальної кількості балів за обов'язкові види робіт з кожної теми.
60-69	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання програми дисципліни, отримав не менше 60% максимальної кількості балів за обов'язкові види робіт з кожної теми.
35-59	Не засвоїв більшості тем навчальної програми, отримав не менше 35% максимальної кількості балів за обов'язкові види робіт з кожної теми.
1-34	Не засвоїв більшості тем навчальної програми, отримав менше 35% максимальної кількості балів за обов'язкові види робіт з кожної теми.

Позитивною оцінкою з кожного обов'язкового виду поточного та проміжного контролю є результат не менший 60 % від максимальної кількості балів за відповідний вид контролю.

Для забезпечення вимірюваності критеріїв оцінювання поточного, проміжного та підсумкового контролю застосовується бальна шкала.

Навчальний семестр складається з двох модулів. За кожен модуль студент може отримати максимальну оцінку в 60 балів. Підсумкова оцінка визначається як середня двох контролів за модуль 1 та 2 та балів за підсумкове тестування.

Модуль 1		Модуль 2	
Обов'язкові види робіт	Максимальна кількість балів	Обов'язкові види робіт	Максимальна кількість балів
Робота на практичних заняттях	40 (4 заняття по 10 балів)	Робота на практичних заняттях	40 (4 заняття по 10 балів)
Тестування зі змістовного модуля	20 балів	Тестування зі змістовного модуля	20 балів
Сума	60 балів	Сума	60 балів
Підсумкове тестування – 40 балів			

Робота на практичних заняттях та/або письмове виконання поточних завдань з кожної теми оцінюється за 10-бальною шкалою:

Бали	Критерії оцінювання
9-10	Відмінне розуміння матеріалу, глибокі аргументовані відповіді. Повністю самостійне, логічне, структуроване та глибоко обґрунтоване виконання. Відсутність помилок, дотримання академічної доброчесності.
7-8	Добре розуміння матеріалу, правильні аргументовані відповіді. Самостійне виконання, логічна структура, хороше обґрунтування, незначні неточності, дотримання академічної доброчесності.
4-6	Базове розуміння матеріалу, правильні, але поверхневі відповіді. Виконання з елементами самостійності, загалом логічна відповідь, окремі помилки, дотримання академічної доброчесності.
1-3	Фрагментарне розуміння, слабкі та недостатньо аргументовані відповіді. Низька самостійність, слабка структура та обґрунтування, багато помилок, дотримання академічної доброчесності.

10. Політика курсу

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного, проміжного та підсумкового контролю;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право;
- приймати активну участь у навчальному процесі;
- не запізнюватися на заняття, не пропускати заняття без поважних причин;
- самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття;
- давати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності.
- бути терпимим і доброзичливим до однокурсників та викладачів.

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Економічні ризики у міжнародній діяльності» у вигляді презентацій -
<https://moodle.zp.edu.ua/course/view.php?id=8697>

12. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

1. Кущик А. П. Управління ризиками : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 119 с.

2. Управління ризиками: навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / М. О. Кравченко, К. О. Бояринова, К. О. Копішинська ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с.

3. Економічні ризики: методи вимірювання та управління : навчальний посібник / Н. С. Скопенко, І. В. Федулова, Л. В. Мазник, О. М. Кириченко, Л. І. Удворгелі. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 348 с.

4. Калініченко З.Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент». Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.

5. Стешенко О. Д. Ризикологія: Навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.

6. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 244 с.

7. Управління ризиками у міжнародній комерції: навч. посібник / Р. Скриньковський, Ю. Тиркало, С. Шевченко. Львів: Растр-7, 2024. 186 с.